

Konflikty záujmov pri spolupráci lekárov s farmaceutickým priemyslom

NIKOLA GURGOĽOVÁ

Žilina, 28. marec 2019

HODNOTY

- **Transparentnosť,**
- **Dodržiavanie pravidiel,**
- **Osobná zodpovednosť,**
- **Účasť ľudí na správe vecí verejných,**
- **Efektívnosť využitia verejných zdrojov**

Poslanie

..znižovať korupciu a **zvyšovať** transparentnosť inštitúcií... Sledovaním mocných, presadzovaním riešení a zapájaním ľudí do verejnej kontroly

Vízia

SVK a svet so zodpovednými ľuďmi a otvorenými inštitúciami bez korupcie

TIS: MONITORING TRANSPARENTNOSTI V SEKTORE ZDRAVOTNÍCTVA

- Od 2012
- Rozpočet cca 20-tisíc/ rok
- www.transparency.sk
- Hlavné témy:
 - verejné obstarávanie v zdravotníctve
 - transparentnosť nemocníc
 - lieková politika
 - konflikty záujmov
 - dáta

KONFLIKT ZÁUJMOV

Čo je to konflikt záujmov?
Je konflikt záujmov korupciou?

ČO (NE) ZNAMENÁ KONFLIKT ZÁUJMOV?

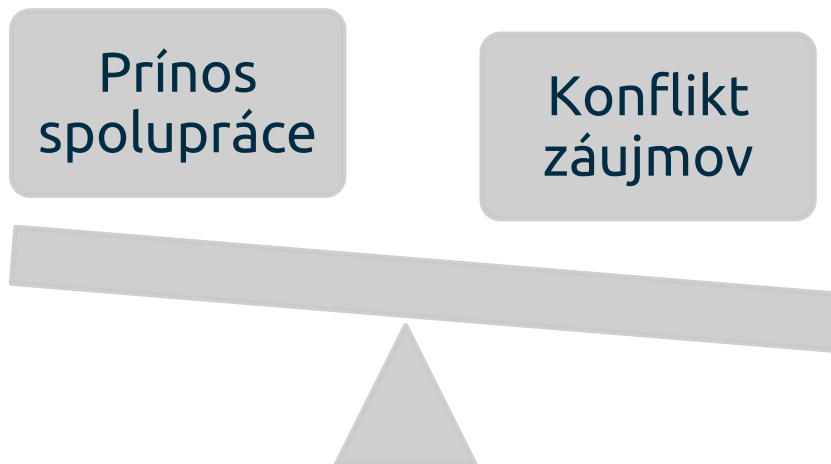

**Konflikt záujmov neznamená automaticky problém.
Konflikt predstavuje riziko problému.**

Situácia, kedy je jednotlivec alebo organizácia, pre ktorú jednotlivec pracuje, konfrontovaný voľbou medzi nárokmi vyplývajúcimi z profesie a ich osobným záujmom

(Transparency International)

SPOLUPRÁCA FARMAPRIEMYSLU A ZDRAVOTNÍCKYCH PRACOVNÍKOV

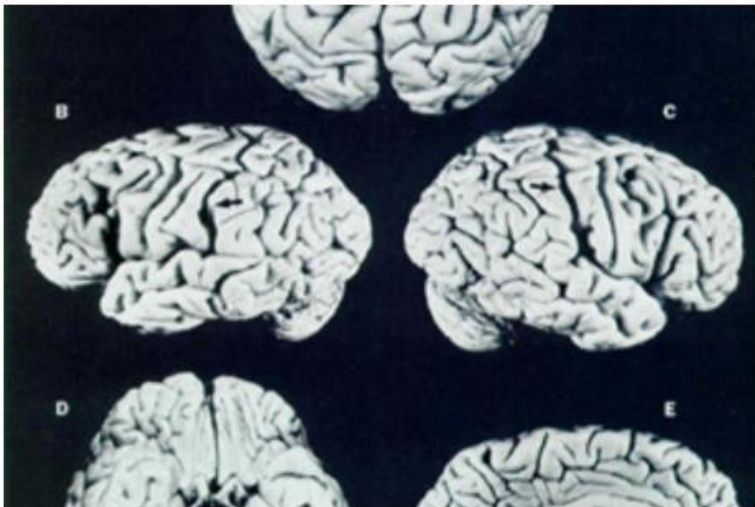

Prínosy vs. Riziká
AKÉ?

Experimentálna liečba zastavila sklerózu multiplex na päť rokov

Proti agresívnej chorobe môže pomôcť tvrdý reštart imunitného systému a transplantácia kmeňových buniek.

21. feb 2017 o 20:49 ZUZANA MATKOVSKÁ

(Ilustračné foto. (Zdroj: WIKIMEDIA)

Písmo: A⁻ | A⁺

BRATISLAVA. Lekári testujú liečbu, ktorá môže zastaviť roztrúsenú sklerózu (multiplex) aspoň na päť rokov. Riskantná metóda sa nehodí pre všetkých pacientov, no sklerózu v polovici prípadov sa podarilo dočasne zastaviť. Výsledky dlhoročného výskumu publikoval časopis *JAMA Neurology*.

Výsledky zbierali dekádu

Išlo o jeden z najväčších a najdlhšie trvajúcich výskumov, ktoré sa zamerali na liečbu agresívnej formy sklerózy multiplex. V rozmedzí rokov 1995 až 2006 zákrok podstúpilo 281 pacientov v 13 krajinách sveta.

Slováci dôverujú očkovaniu, menej farmaceutickým firmám

6. marec 2018 - Iba 2,4 percenta Slovákov úplne odmieta povinné očkovanie

Vyplyva to z prieskumu verejnej mienky, ktorý na sklonku roku 2017 organizoval Inštitút strategických analýz Slovenskej akadémie vied (ISA SAV). Ak sa však očkovanie spomína v spojitosti s farmaceutickým priemyslom, nedôvera ľuďí narastá. Akademici preto plánujú ďalej skúmať okolnosti, za akých ľudia názor na vakcináciu menia.

TOMÁŠ VASILKO STREDA 14. FEBRUÁRA 2018 15:32

ODOMKNÚŤ

Peniaze im nosili v kufroch. Farmaceutický gigant údajne dával gréckym premiérom a ministrom miliónové úplatky

Obvinený je aj súčasný eurokomisár pre migráciu. Hovorí, že ide o nepodložené klebety.

KONFLIKT ZÁUJMOV - dopad

**VEREJNÉ
FINANČIE**

**ROZHODNUTIE O
LIEČBE
PACIENTA**

Bežná
preskripcia

Nadštandardná
preskripcia

Účasť v
poradných
orgánoch
=vstup lieku
na trh
(klinické
skúšanie,
etická
komisia)

Účasť v poradných
orgánoch
- Úhrada z VZP
(kategorizačná
komisia)

PRESKRIPCIA NA SLOVENSKU

Možné príčiny:

- skutočná medicínska potreba,
 - nedostatočný manažment pacienta,
 - duplikácie v predpisovaní,
 - indukovaná preskripcia a i.
- Hodnota za peniaze:
 - „Ak by **lekári**, ktorí pacientovi **predpisujú viac receptov ako tri štvrtiny ich kolegov**, znížili svoju preskripciu na ich úroveň, prinieslo by to dodatočné využitie prostriedkov zo zdravotného poistenia **v objeme 158 mil. eur.**“
 - „Pokiaľ by takto upravila svoje správanie len horná desatina lekárov, usporiť by sa mohlo 59 mil. eur.“
 - metodologické limity

KONFLIKT ZÁUJMOV - RIEŠENIA

Ako zabrániť konfliktu záujmov?

KONFLIKT ZÁUJMOV - RIEŠENIA

Ako zabrániť konfliktu záujmov?

- 1) Konflikt záujmov nemusí vyústiť do korupcie, je to **riziko vzniku korupcie**
 - 2) Je v podstate **prirodzenou súčasťou povolania**, ktorej treba čeliť
- **Transparentnosť**
 - **Prevenčia**
 - **Manažment**

RIEŠENIE KZ CEZ TRANSPARENTNOSŤ

- Lepší obraz lekárov a farmaceutických spoločností – väčšia dôvera
- Prevencia neetického konania
- Lepšie informovaní pacienti, lepšia zdravotná starostlivosť

„Odporúčame pacientom, aby o týchto vzťahoch diskutovali so svojimi poskytovateľmi.“

Centers for Medicare & Medicaid Services

POSUN K VYŠŠEJ TRANSPARENTNOSTI

2015

2016

- **Novela zákona č. 362/2011 o liekoch, TIS & MZSR**
- Informácie na jednom mieste v štruktúrovanej podobe (polrok 2016)
 - Lekár – Firma – Účel – Hodnota
- **EFPIA iniciatíva (Disclosure Code)**
- dobrovoľný záväzok vyššej transparentnosti (rok 2015)
- **Hodnota za peniaze**
- Politika na faktoch, transparentnosťou k lepším riadiacim procesom

SÚ NAŠI LEKÁRI V KONFLIKTE ZÁUJMOV?

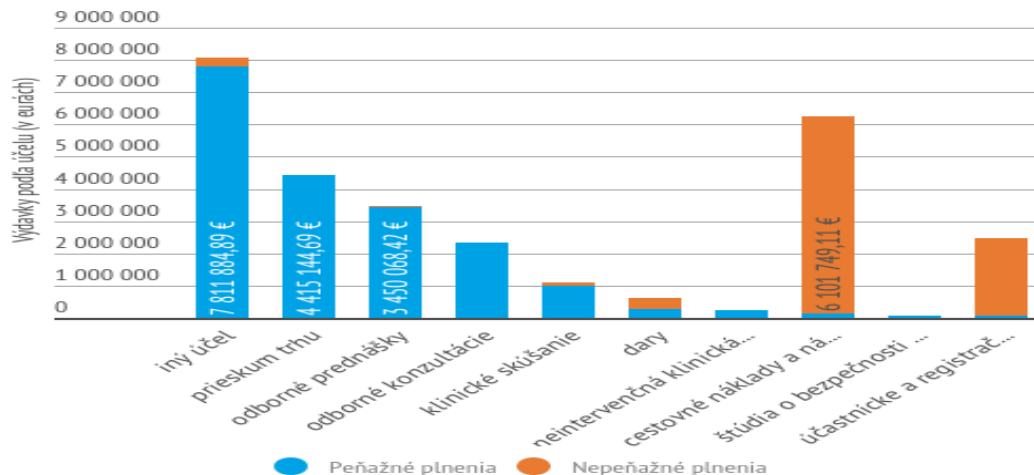
Pred novelou Štvrťročné vykazovanie

- Pokles z 85 000 na 2000 eur v priebehu roku
- 106 zdravotníckych pracovníkov, z toho iba 8 lekári

Po novele Polročné vykazovanie

- v I.P 38 tis. platieb v hodnote 10,6 mil. eur, v II. P. 42 tis. platieb v hodnote 12,7 mil. eur.
- každý tretí lekár (spolu 10 tis.) aspoň 1 spolupráca

VÝDAVKY FARMAFIRIEM V HODNOTE 29 MILIÓNOV EUR V ROKU 2016

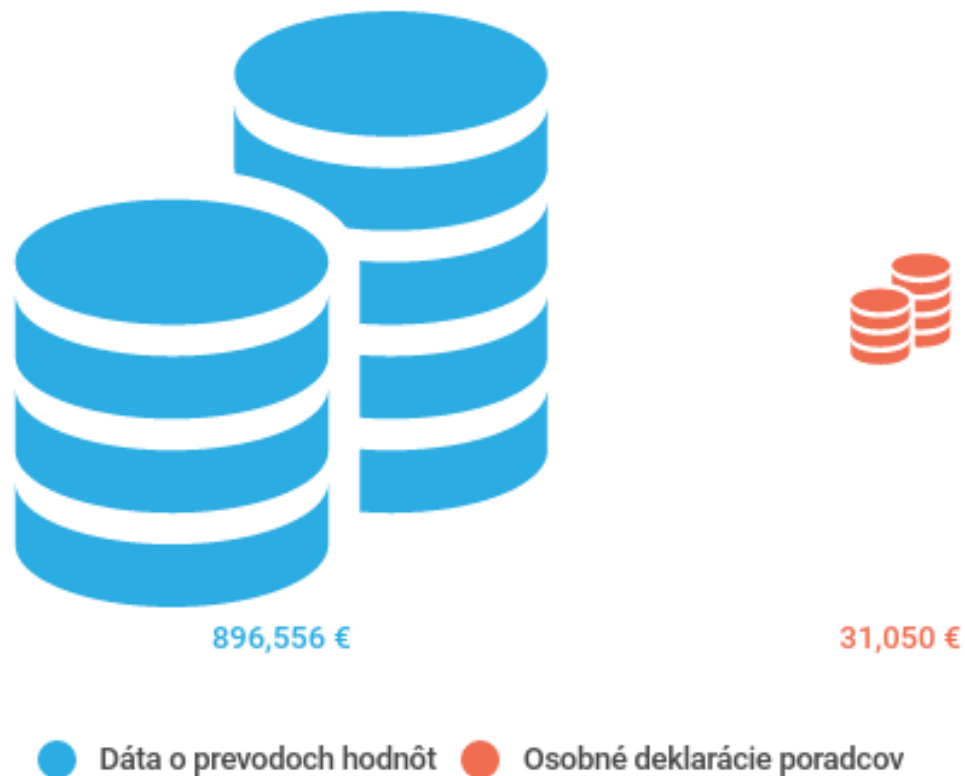
ÚČASŤ V PORADNÝCH ORGÁNOCH

**Čestné (neplatené) funkcie, rozhodujú o miliónoch eur
(r. 2015 úhrada ZP za lieky 1 mld. eur)**

- §73 z. 353/2011; deklarácie KZ sa **nezverejňujú**
- Kategorizačné konania, poradcovia ministra: 250 deklarácií od **160 poradcov** časovo korešpondujúcich so zverejnením prevodov hodnôt, existenciu KZ deklarovala 1/3 z nich
- podávajú **nekomplexný obraz** – nešpecifikujú predmet, spolupracujúcu firmu (iba 4,7 % deklarácií), výšku, chýbajúce prevody
- suma prevodov hodnôt poradcov za rok 2016 bola takmer **900-tisíc eur**, v deklaráciách priznali len 32-tisíc eur, priznať mali však 588-tisíc eur
- až **5 poradcov v top 30 prijímateľoch**

SPOLUPRÁČA PORADCOV A FIRIEM - výkaz o tom istom, a predsa len iný

TIS, 2017, porovnanie deklarácií poradcov s dátami firiem na webe NCZI

AKO ČELIŤ KONFLIKTOM ZÁUJMOV?

ZDIEĽANÁ ZODPOVEDNOSŤ

1) poskytovatelia, ZP

2) farmafirmy

3) ministerstvo

- s ↑ počtom interakcií a kompetenciami, vyššie nároky na elimináciu vplyvov KZ

preskripcia

- transparentnosť vzťahov
- interpretácia vzťahov
- iniciatívna komunikácia s pacientmi

účasť v poradných orgánoch

- limitovať interakcie?
- fin. podpora cez nezávislý fond?
- platené funkcie? (prijaté?)

AKO ČELIŤ KONFLIKTOM ZÁUJMOV?

Politika manažmentu konfliktov záujmov

(vnútorné pravidlá eliminácie rizík plynúcich z väzieb expertov na priemysel)

- 1) **Identifikácia záujmov** (ne/-špecifický, ne/-finančný, ne/osobný, konkurenčný)
- 2) **Určenie miery závažnosti záujmov** (0-1-2)
- 3) **Manažérske opatrenia:**
 - Deklarácia
 - Čiastočné vylúčenie
 - Úplne vylúčenie

- vnímanie konfliktu záujmov očami verejnosti
- Cooling off period
- Transparentnosť: zverejňovanie CV, deklarácií, zápisníc vrátane prijatých manažérskych opatrení

<https://www.ema.europa.eu/en/about-us/how-we-work/handling-competing-interests>

VÝZVY

Transparentní lekáři

PRÍJMY LEKÁROV OD FARMACEUTICKÝCH FIRIEM POD DROBNOHEADOM

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO

ÚVOD

LEKÁRI

FIRMY

UDALOSTI

O PROJEKTE

ABOUT PROJECT

PODPORTE NÁS

Spolupracuje Váš lekár
s farmaceutickými spoločnosťami?

Zadajte meno lekára alebo názov firmy

Nepoznáte meno lekára alebo názov firmy?

HODNOTA ZA PENIAZE

Posilňovať dôveru cez ďalšie transparentné nástroje:

- funkčný portál k prevodom hodnôt, inšpirácia TIS portál:
<http://lekari.transparency.sk/>
- transparentná preskripcia (MediCare)
- Eliminovať „vyššie“ konflikty záujmov skrz pravidlá manažovania konfliktov záujmov (EMA, NICE, SUKL CR,)

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

nikola.gurgolova@transparency.sk

**KORUPCIA
ZABÍJA...**

BRÁŇME SA!

**VENUJTE 2 % DANE
NA BOJ PROTI KORUPCII**

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO**

www.transparency.sk

www.facebook.com/transparencysk

www.transparency.blog.sme.sk/

© 2019 Transparency International Slovensko